

การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์*

THE DEVELOPMENT OF LITERATURE ANALYSIS SKILLS OF
MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS BY USING CREATIVE
DRAMA TECHNIQUES

บดินทร์ งามแสง¹, อธิกมาส มากจู้²
Bodin Ngamsang¹, Atikamas Makjui²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร^{1,2}
Faculty of Education, Silpakorn University^{1,2}
Email : bodinbodin007@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม เขตราชบุรี บุรณะ กรุงเทพมหานคร ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 40 คน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยก่อนทดลองใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลังเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการวิเคราะห์วรรณคดี และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา; ทักษะการวิเคราะห์วรรณคดี; เทคนิคละครสร้างสรรค์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to compare the literature analysis skills of Matthayomsuksa 2 students before and after using creative drama techniques, 2) to study Matthayomsuksa 2 students' opinions towards the learning by using creative drama techniques. The sample this research were 40 students of Bangpakokwitthayakom school, Ratburana district, Bangkok who studied in Matthayomsuksa class 2 semester 2nd academic year 2021 (B.E.2564). It was pre - experimental design and used the one-group pretest-posttest design. The research tools consisted of 1) Creative drama techniques' Lesson Plans, 2) Literature analysis skills tests, and 3) Questionnaire on the students' opinions towards learning by using creative drama techniques. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test for dependent.

The results of the study were as follows: 1) The literature analysis skills of Matthayomsuksa 2 students after learning by using creative dramatic techniques was significantly higher than before using creative dramatic techniques at .05 level. 2) The opinions of Matthayomsuksa 2 students towards learning by using creative dramatic techniques were at high level.

Keywords : Development; Literature Analysis; Creative Drama Techniques

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วรรณคดีเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่สำคัญยิ่งของชาติ เพราะวรรณคดีเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์อย่างยาวนาน ลองผิดลองถูกพัฒนาขึ้นโดยใช้ภูมิปัญญาสร้างสรรค์ผลงานโดยวิธีการอันแยบคาย วรรณคดีโดยหลักแล้วเป็นเรื่องราวบันเทิงคดี หากแต่วรรณคดียังคงทำหน้าที่อื่นๆ อีกด้วย กล่าวคือ บันทึกประวัติศาสตร์ ถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณี ปรัชญา ความเชื่อ ค่านิยมทางสังคม และคำสอนต่างๆ ใช้แต่เป็นเรื่องราวประโลมโลกอย่างเดียว ดังที่กุหลาบ มลลิกะมาส (2527), สิทธา พิณภูวดล (2529) และวิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2544) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดี คือ การสร้างสรรค์งานเขียนที่ถ่ายทอดให้เกิดความเพลิดเพลิน ถ่ายทอดความคิด สร้างความสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการ โดยเป็นการสื่อสารผ่านรูปแบบการประพันธ์ที่เป็นศิลปะซึ่งทำให้เกิดความงาม สอดคล้องกับทัศนะของ บุญเหลือ เทพย-สุวรรณ (2539) ที่ได้กล่าวถึง วรรณคดีในฐานะเป็นมรดกของชาติว่า วรรณคดีมิได้เป็นมรดกของชาติในฐานะที่ทำให้คนรุ่นหลังเข้าใจคนรุ่นก่อนๆ เท่านั้น แต่ที่สำคัญยิ่งกว่าหรือเท่าๆ กันก็คือ วรรณคดีบันทึกคำและสำนวนในภาษาถิ่นที่ทำให้เกิดอารมณ์เอาไว้ และทำให้คนรุ่นหลังสามารถแลเห็นได้ว่าคำใดใช้สำหรับความรู้สึกหนักเบาอย่างไรด้วยเหตุนี้จึงควรศึกษาวรรณคดีให้ถ่องแท้ เพราะวรรณคดีมีคุณค่ามากกว่าเพียงหนังสืออ่านเล่นเท่านั้นดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2544) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาวรรณคดีไว้อย่างน่าสนใจคือ การศึกษาวรรณคดีที่แท้จริงจะต้องประกอบด้วยทั้งด้านเนื้อเรื่องและด้านความงามเป็นศิลปะ การศึกษาโดยละเอียดไปในด้านใดด้านหนึ่งจนเกินไปก็จะเป็นการผิดความประสงค์

ทั้งได้ประโยชน์อันพึงได้รับเต็มเม็ดเต็มหน่วยแต่เพียงส่วนน้อย สอดคล้องกับความเห็นของบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539) ที่กล่าวว่า สมควรที่จะให้คนรุ่นต่อๆ ไปรักษาไว้เป็นมรดกวัฒนธรรม สมควรพิจารณาด้วยความเพ่งเล็ง สมควรให้เกิดความวิจักขณ์และควรมีการวิจารณ์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ความสำเร็จอารมณ์ เพื่อประโยชน์ในการเข้าใจวัฒนธรรม และเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสังคมมนุษย์ และชีวิตโดยทั่วไป นอกจากนี้ ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ (2554) ได้กล่าวถึงการพิจารณาวรรณคดีไว้ว่า การกำหนดให้ศึกษาแนวทางการวิจักขณ์วรรณคดี เนื่องด้วยต้องการให้ฝึกคิดพิจารณา รู้จักสังเกต และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้วยการอ่านวรรณคดี แล้วนำไปคัดกรองเพื่อขจัดเกลาอารมณ์ให้ประณีต ไม่นิยมความหยาบคายหรือความรุนแรง และรู้จักพิจารณาลักษณะนิสัยของคนผ่านตัวละครที่ปรากฏในตัวบทวรรณคดี อันจะทำให้เข้าใจถึงชีวิตและความเป็นไปในโลกรวมทั้งเล็งเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ได้มากยิ่งขึ้น

ถึงแม้ว่าวรรณคดีจะมีการเรียนการสอนกันมาโดยตลอด การเรียนการสอนวรรณคดีก็ยังคงมีปัญหาหลายด้านดังที่ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539) กล่าวถึงปัญหาการสอนวรรณคดี ดังนี้ 1) มุ่งเน้นสอนคำศัพท์ยากและโวหารภาพพจน์จนกลายเป็นแบบเรียนคำศัพท์และอุปมาอุปไมย 2) มุ่งสอนวัฒนธรรมและประเพณีที่ปรากฏในวรรณคดีจนกลายเป็นแบบเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ 3) ขาดการสอนความคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และการตีความ ขาดการวิเคราะห์ความงามด้านวรรณศิลป์และรีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2540) ได้สะท้อนปัญหาและอุปสรรคของการเรียนรู้อ่านวรรณคดีไว้ว่า อุปสรรคสำคัญก็คือเรื่องของภาษา ทั้งที่เป็นศัพท์เฉพาะ ภาษาพื้นสมัย ภาษาถิ่น ภาษาต่างประเทศ และภาษาวรรณคดี ซึ่งปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว เป็นสาเหตุที่เกิดจากผู้อ่านวรรณคดีหรือตัวนักเรียนเอง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้สอนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านต่างๆ ของวรรณคดีที่เรียนได้เท่าที่ควร โดยสาเหตุมาจากการที่นักเรียนไม่สามารถจำคำศัพท์ ไม่สามารถถอดความ ไม่สามารถสรุปความจากวรรณคดีได้ และผู้เรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจในเนื้อหา 2) วรรณคดีที่ใช้ในการเรียนการสอนระดับมัธยมส่วนมากเป็นวรรณคดีประยุกต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสอดแทรกเนื้อหาด้านคติธรรม ค่านิยมทางสังคม และศาสนา มากกว่าจุดประสงค์โดยทั่วไปของวรรณคดีคือบันเทิงคดี เมื่อเป็นวรรณคดีประยุกต์เช่นนี้แล้วความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเนื้อหาก็ตกลง วิธีเรียนก็คือการเน้นย้ำในการวิเคราะห์ตีความคุณค่าด้านต่างๆ มากจนเกินไป จนทำให้การเรียนการสอนวรรณคดีกลายเป็นการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏไปในวรรณคดี กล่าวคือเนื้อหาบางตอนที่คัดมาให้เรียนนั้นไม่เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในด้านเนื้อหาและช่วงวัย 3) ศิลปะการประพันธ์กลวิธีที่กวีใช้ในการประพันธ์ล้วนแต่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง กวีสร้างสรรค์ผลงานอย่างลุ่มลึกทางปัญญา เมื่อผู้เรียนที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในการศึกษาวรรณคดีมาศึกษาวรรณคดีก็กลายเป็นการถอดรหัสความคิด ด้านฉันทลักษณ์และเนื้อหาที่ซับซ้อนของกวี ต้องมีการแปลศัพท์ที่เป็นศัพท์โบราณและศัพท์ภาษาถิ่น และต้องถอดคำประพันธ์แล้วจึงตีความหมายที่แฝงอยู่ในบทประพันธ์อีกชั้นหนึ่ง วิธีการเรียนและศิลปะการประพันธ์นี้ทำให้ผู้เรียนไม่มีความตื่นตัวและความสนใจที่จะเรียนวรรณคดี

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ปัญหาการศึกษาวรรณคดีมีหลายปัจจัยที่ทำให้การเรียนการสอนวรรณคดีไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร คือ เนื้อหาของวรรณคดีที่มีความยากด้วยภาษา เนื้อหา และฉันทลักษณ์ วรรณคดีที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับผู้เรียนทั้ง

ประเด็นช่วงวัยและเนื้อหาซึ่งเป็นไปในทางสั่งสอนมากกว่าบันเทิงคดี และประเด็นที่สำคัญที่สุดคือ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านต่าง ๆ ของวรรณคดีได้เกิดความเบื่อหน่ายไม่ตื่นตัวในการเรียนวรรณคดี

การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยแก้ปัญหาการวิเคราะห์วรรณคดีมีอยู่หลายแนวทางด้วยกัน เช่น การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ การใช้ทฤษฎีเกม การใช้เทคนิคจิกซอว์ การเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย การใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้แนวคิดชาวญี่ปุ่นปัญหาเชิงปฏิบัติร่วมกับกระบวนการสุนทรียสาธก เป็นต้น นอกจากนี้เทคนิคละครสร้างสรรค์ยังเป็นการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจที่จะนำมาพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ในการศึกษาวิจัยมี ดังนี้ ผลของละครสร้างสรรค์ต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและเยาวชนที่ถูกกระทำทารุณกรรมที่มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก: การศึกษานำร่อง (ถลั่นนันทชัยนเรศ, 2558) ประสิทธิภาพละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (จรรยา ชูสุวรรณ, 2559) กิจกรรมละครสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนเองของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์ (พรพรรณ ผิวผาย, 2560) และกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในกิจกรรมประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียน(โกลมศรีทองสุข, 2560)

เทคนิคละครสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ผ่านบทบาทสมมติหรือการแสดงละครเป็นเรื่องราว ซึ่งกระบวนการของละครสร้างสรรค์นั้นทำให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวตน มีอิสระในการคิดการสร้างสรรค์จินตนาการอย่างไร้ขอบเขต โดยการใช้การสื่อสารผ่านภาษาและร่างกาย ทักษะการวิเคราะห์ตีความและการทำงานร่วมกับผู้อื่นสร้างผลงานละครสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการวิเคราะห์ตีความและถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง พรรรัตน์ ดำรุง (2550) กล่าวว่า เด็กในฐานะผู้ชมจะได้มีประสบการณ์ด้านการเรียนรู้เรื่องราว โครงเรื่องวรรณกรรม การสร้างบทละครทั้งได้รับรู้ศิลปะการสื่อสารด้วยองค์ประกอบอื่นๆ ภาพ เสียง และพัฒนาการวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น ละครสร้างแรงจูงใจ เมื่อทำกิจกรรมการละครนั้น วินัยและพฤติกรรมของการเล่นละครในกลุ่มมีลักษณะแตกต่างจากการเรียนการสอนแบบปกติ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้า และนำข้อมูลมาใช้เล่นละครในหัวเรื่องที่ตั้งไว้และฝึกการทำงานร่วมกัน เพื่อให้กิจกรรมหรือผลงานละครดำเนินไปถึงตอนจบได้ ละครเป็นการฝึกปฏิบัติจริงจัง ฝึกจินตนาการ ฝึกทดลองแก้ปัญหาตามเงื่อนไขที่กำหนด การละครเป็นการฝึกให้ผู้ทำกิจกรรมได้มีโอกาสได้ลองผิดลองถูก ได้ฝึกการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ฝึกการใช้ภาษา ใช้ความคิด วางโครงเรื่อง และดำเนินเรื่องราวไปตามที่ตกลงกันได้ เสริมสร้างความมั่นใจแก่ผู้ทำกิจกรรมที่จะแสดงออกความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นและนำเสนอเรื่องราวที่ตนสนใจ และสนุกสนาน นิมเนตพันธ์ และสุนนรตี นิมเนตพันธ์ (2558) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ละครสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้เพื่อความบันเทิง ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความสนุกสนานและได้รับประสบการณ์อีกรูปแบบหนึ่ง ผู้ร่วมกิจกรรมจะได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการผสมผสานความคิด การทำงานร่วมกันเกิดจินตนาการ และสมาธิ ละครสร้างสรรค์สามารถนำไปสอดแทรกในเนื้อหาได้ทุกสาระวิชา เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงโดยใช้ทักษะต่างๆ เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน และยังสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดคุณค่าของละครสร้างสรรค์ต่อการพัฒนาผู้ร่วมกิจกรรมในด้านต่างๆ

ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาการณ์ (2547) และชมพูนุช ธนบดี และคณะ (2548) กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ละครสร้างสรรค์มีองค์ประกอบของการพัฒนามนุษย์อย่างครบถ้วนจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่แท้จริงและยั่งยืน คือ สามารถพัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิด ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสารทั้งทางกายและภาษา ทักษะทางสังคมคือการมองเห็นตนเองและผู้อื่นในเชิงบวกมากขึ้น เข้าใจสภาพสังคมมากขึ้น ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และพัฒนาจิตใจให้อ่อนโยนและสร้างเสริมจริยธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นความสำคัญในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญา รู้จักคิด และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีสุขภาพที่แข็งแรงจิตใจแจ่มใส อารมณ์เบิกบานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ละครสร้างสรรค์เป็นลักษณะการสอนที่พัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนแบบองค์รวมซึ่งมีความสอดคล้องกับทักษะจำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2558) ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) 1) ทักษะการคิดวิจรรณญาณและการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ การคิดอย่างเป็นระบบ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา 2) การสื่อสารและการมีส่วนร่วม ได้แก่ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการทำงานร่วมกับคนอื่น 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และทักษะการประยุกต์ใช้นวัตกรรม

จากหลักการของเทคนิคละครสร้างสรรค์ประกอบกับตัวอย่างงานวิจัยในสาขาต่างๆ และเหตุผลสนับสนุนที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ในองค์รวมและแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีที่พบอยู่ในปัจจุบันนั้นหากได้เทคนิคละครสร้างสรรค์นำมาจัดการเรียนรู้ก็จะสามารถพัฒนาผู้เรียนและแก้ไขปัญหาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถและพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีเป็นการบูรณาการศาสตร์อื่นเข้ามาใช้ศึกษาวรรณคดีทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาในเชิงกว้างรวมทั้งได้ทักษะในแนวราบอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากกาวิจัย

3.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดี

3.2 เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในการประยุกต์ใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.3 นักเรียนได้พัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดี

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

4.1 ขั้นเตรียมการ

ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม การวิเคราะห์ เทคนิคละครสร้างสรรค์ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

กำหนดประชากรและตัวอย่างวิจัย ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 12 ห้องเรียน รวมนักเรียน 456 คน ตัวอย่างวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 มีนักเรียนจำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ศึกษามีดังนี้ 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์วรรณคดี และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์

4.2 ขั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในศึกษาการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ จำนวน 2 แผน ใช้เวลา 14 คาบโดยรวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแล้ว 2) แบบทดสอบวัดทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีเป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ ใช้การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์

4.3 ขั้นดำเนินการทดลอง

ในขั้นนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นดังนี้ 1) ขั้นก่อนทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้ ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนตัวอย่างวิจัยเพื่อวัดทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีโดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2) การทดลอง ดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างไว้จำนวน 2 แผน 14 คาบ โดยรวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนและ 3) ขั้นหลังการทดลอง ภายหลังเสร็จการดำเนินการทดลองผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีหลังการเรียนรู้ (Posttest) ทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ข้อ แล้วให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ ตรวจสอบผลการทดสอบและตรวจสอบผลแบบสอบถามความคิดเห็นแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐาน

1) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ห้วงวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ (IOC=1.00) แบบทดสอบวัดทักษะการวิเคราะห์ห้วงวรรณคดี (IOC=1.00) และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ละครสร้างสรรค์ (IOC=1.00) ค่าความยากง่าย ($p=0.36-0.79$) และค่าอำนาจจำแนก ($r=0.20-0.35$) ของแบบทดสอบ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (0.73)

2) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสมมติฐาน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์คะแนนทักษะการวิเคราะห์ห้วงวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และนำคะแนนเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกันโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t -test dependent) 2) การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์จากแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้สถิติคือค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

5. ผลการวิจัย

5.1 ทักษะการวิเคราะห์ห้วงวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คะแนนทักษะการวิเคราะห์ห้วงวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์หลังเรียน ($M=19.15$, $S.D.=4.22$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M=12.52$, $S.D.=4.98$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลเปรียบเทียบทักษะการวิเคราะห์ห้วงวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	40	30	12.52	4.98	-9.89	0.00
หลังเรียน	40	30	19.15	4.22		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.79 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 1 ($M= 4.47$, $S.D. = 0.77$)

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ เป็นลำดับที่ 2 ($M= 4.44$, $S.D. = 0.78$) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 3 ($M= 4.42$, $S.D. = 0.83$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าเทคนิคละครสร้างสรรค์เป็นเทคนิคที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมีผลงานเป็นรูปธรรมผู้เรียนจึงสามารถพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีได้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิคละครสร้างสรรค์ของ ปารีชาติ จึงวิวัฒนาการณ์ (2547) ปรับสู่การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Warm-Up) การเตรียมความพร้อมด้านการเรียนวรรณคดีที่จะแสดงละคร คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดีวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณค่าด้านต่างๆ ของวรรณคดี 2) ขั้นสร้างแรงจูงใจ (Motivation) การใช้สื่อภาพยนตร์และคำถามกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและความตั้งใจที่จะค้นคว้าหาคำตอบในประเด็นต่างๆ โดยให้ผู้เรียนได้ชมสื่อภาพยนตร์แล้ววิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ เช่น การสื่อสารแนวคิดหลักของเรื่อง บทภาพยนตร์และการแสดงของนักแสดง เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบฉาก เทคนิคพิเศษ (แสง สี เสียง เพลงประกอบ) และประเด็นที่ผู้เรียนสนใจ ทั้งยังเป็นแบบอย่างในการสื่อสารการแสดงอีกด้วย 3) ขั้นวิเคราะห์ก่อนการแสดงละคร (Pre-Drama) การเตรียมความพร้อมก่อนที่จะแสดงละครให้แก่ผู้เรียนด้วยการแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 20 คน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมศึกษาและวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีที่จะแสดงละคร โดยมีการนำเสนอผลการศึกษานำขึ้นเรียนพร้อมกันกับตอบข้อซักถามของเพื่อน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ตัววรรณคดีที่ได้ศึกษามาในขั้นเตรียมความพร้อมและขั้นก่อนการแสดงมาเป็นพื้นฐานในการเขียนบทละครเรื่องที่จะแสดง คัดเลือกนักแสดง แบ่งหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มรวมถึงการซ้อมการแสดง ในขั้นนี้ผู้เรียนจะวิเคราะห์ตัวละครอย่างละเอียดโดยเฉพาะอย่างด้านอารมณ์ของตัวละคร ผู้เรียนวิเคราะห์ความเป็นมาของอารมณ์ สาเหตุแห่งการเกิดอารมณ์และนำเสนอออกมาผ่านการแสดง รวมทั้งการสื่อสารผ่านองค์ประกอบต่างๆ เช่น เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบฉาก เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนมีการทำงานมีการวางแผนร่วมกัน 4) ขั้นแสดงละคร (Drama playing) ผู้เรียนแสดงละครสร้างสรรค์ ในขั้นนี้เป็นการแสดงของแต่ละกลุ่มโดยมีเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นผู้ชมการแสดง ในระหว่างการแสดงไม่มีผู้อื่นเข้าร่วมจึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย เป็นกันเอง และสนุกสนานเพลิดเพลิน การแสดงละครสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ศึกษาจากวรรณคดี วิเคราะห์ ตีความในขั้นเตรียมความพร้อมและขั้นก่อนการแสดงที่ผู้เรียนได้ศึกษาวรรณคดีมาก่อนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา แนวคิดอารมณ์ของตัวละครแล้วจึงนำมา สร้างสรรค์เป็นละครนำเสนอในรูปแบบของตนเอง 5) ขั้นสรุปและประเมินผล (Evaluation) ในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวิจารณ์ให้ข้อติชมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงละครของเพื่อนกลุ่มอื่นได้อย่างดี เพราะผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการแสดงละครสร้างสรรค์ รู้และเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ จึงสามารถวิจารณ์และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

เหล่านั้นได้อย่างตรงจุด และผู้เรียนแต่ละคนสรุปความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีที่ได้จากการเรียนและจากการชมและแสดงละครซึ่งจะเห็นได้ว่าในขั้นนี้ผู้เรียนมีการสื่อสารการแสดงที่ต่างกันออกไปมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน และในขั้นสุดท้ายผู้เรียนทุกคนสามารถสรุปความรู้จากการแสดงละครสร้างสรรค์และการชมละครได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปารีชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์ (2547) และ พรรัตน์ ดำรุง (2550) ที่กล่าวไว้อย่างสอดคล้องว่า ละครสร้างสรรค์มีองค์ประกอบของการพัฒนามนุษย์อย่างครบถ้วน พัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดการวิเคราะห์ตีความวรรณคดีที่นำมาใช้ในการแสดง ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการจริงได้ประสบการณ์ด้านการเรียนรู้เรื่องราวจากวรรณคดี การสร้างบทละคร การรวมกลุ่มทำงานเป็นกลุ่มอย่างอิสระ ทั้งได้รับรู้ศิลปะการสื่อสารด้วยองค์ประกอบภาพ เสียง และพัฒนาการการวิพากษ์วิจารณ์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จรรยา ชูสุวรรณ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ประสิทธิภาพการใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยด้านวรรณคดีและวรรณกรรม คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ส่งผลอย่างแท้จริงต่อการพัฒนาทักษะภาษาไทยในด้านนี้ เนื่องจากวรรณคดีไทยประเภทหรือรองก็คือบทละคร เมื่อครูนำวรรณคดีมาสอนโดยใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนและสนุกในการเรียน เมื่อนักเรียนได้อ่านได้ท่องบทหรือรองจากวรรณคดี ทำให้จดจำเรื่องราวได้ดีและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของวรรณคดีไทยซึ่งเป็นมรดกสำคัญของชาติ

6.2 จากการวิจัย พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์อยู่ในระดับเห็นด้วยมากในทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ เป็นลำดับที่ 2 ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 3 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ เทคนิคละครสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้กล้าแสดงออก รองลงมา ได้แก่ เทคนิคละครสร้างสรรค์มีความน่าสนใจ และเทคนิคละครสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และลำดับสุดท้าย คือ เทคนิคละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีได้และเทคนิคละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอนเหมาะสม การที่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนปนเล่นจึงทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับการร่วมกันสร้างเรื่องราวและเล่นไปตามเรื่องที่ไว้สร้างและวางแผนไว้โดยผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์นำเสนอเรื่องราวจากวรรณคดีที่ได้ผ่านการวิเคราะห์ตีความผ่านสื่อการแสดง ภายใต้อารมณ์ที่สนุกสนาน และปลอดภัย สอดคล้องกับ อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร (2540) ที่กล่าวถึงคุณค่าการละครที่มีต่อเด็กว่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออกต่อหน้าผู้ชมและผู้อื่น ลดความประหม่าอายในการปรากฏตัวต่อหน้าผู้ชม กระตุ้นจินตนาการและการใช้ความคิด การละครช่วยให้เด็กได้มีโอกาสแสดง และการละครทำให้เด็กได้รู้จักวรรณคดีและภาษาที่ใช้ในวรรณคดีนั้นในบางครั้งบทละครต่าง ๆ ก็มาจากวรรณคดีไทย

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับเห็นด้วยมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนได้ฝึกการคิดสร้างสรรค์ และนักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสาร รองลงมา

คือ นักเรียนสามารถใช้ความรู้และทักษะจากละครสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนวรรณคดีและมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น นักเรียนได้ฝึกการวิเคราะห์วรรณคดีจากการเรียนรู้ผ่านเทคนิคละครสร้างสรรค์ นักเรียนมีทักษะการแก้ไขปัญหา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนได้ฝึกทักษะทางด้านสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกโดยใช้จินตนาการพัฒนาตัวละคร เรื่องราว และนำเสนอผ่านการสื่อสารด้วยการพูด การแสดงท่าทาง รวมถึงสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่องเพื่อสื่อสารให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าใจเรื่องราวที่ต้องการสื่อสาร เมื่อผู้เรียนแสดงละครสร้างสรรค์ผู้เรียนแล้วผู้เรียนก็จะมีประสบการณ์ด้านการแสดงออกและการนำเสนอ กล่าวคือสามารถแสดงออกได้อย่างชัดเจนไม่เขินอายและสามารถนำเสนอประเด็นที่ต้องการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางสังคมคือการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากการทำงานร่วมกันกับคนหมู่มาก ฝึกการแก้ไขปัญหาเพื่อให้งานสำเร็จ สอดคล้องกับสุนนมาลย์ นิมเนติพันธ์ และสุนนรตินิมเนติ-พันธ์ (2558) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เทคนิคละครสร้างสรรค์จะทำให้เด็กได้ฝึกการคิดหลายๆ รูปแบบ เพราะต้องตอบคำถามของผู้นำกิจกรรม และหลังจากการทำเทคนิคละครสร้างสรรค์ จากต้องการประเมินผลทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กได้รู้จักการคิด กระบวนการละครสร้างสรรค์ จะต้องมีการติดตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะได้รับการฝึกใช้จินตนาการในการแสดงละคร โดยจะใช้ประสบการณ์เข้าช่วย ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่เด็กพอใจการได้ลองสวมบทบาทเป็นตัวละครต่างๆ ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสเข้าไปอยู่ในสถานการณ์เดียวกันกับตัวละคร ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมเข้าใจถึงการตัดสินใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของตัวละคร นับว่าเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมเข้าใจวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมมากขึ้น ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมในการเล่นละครสร้างสรรค์รู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดความเชื่อในกลุ่ม รู้จักยอมรับผู้อื่น การใช้เหตุผล รู้จักเสียสละ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และช่วยกระตุ้นความคิดทางด้านการศึกษาวิจัยปัญหาของสังคม

ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับเห็นด้วยมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความสนุก รองลงมา คือ นักเรียนแสดงละครโดยแสดงออกทางการความคิด ร่างกาย ผ่านการตีความของนักเรียนเอง นักเรียนร่วมกิจกรรมโดยมีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ นักเรียนร่วมกิจกรรมในบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าละครสร้างสรรค์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เรียกได้ว่าเป็นการเรียนปนเล่นแบบหมู่คณะ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับการเรียนปนเล่นนี้ ซึ่งการเล่นก็ถือว่าเป็นธรรมชาติของเด็กอย่างหนึ่งโดยผู้เรียนมีอิสระในการร่วมกันสร้างสรรค์ตัวละคร เรื่องราว และกลวิธีการนำเสนอให้แตกต่างและนำเสนอ ผ่านการใช้ภาษาและท่าทางต่างๆ ซึ่งผู้เรียนได้มีการวิเคราะห์ตีความในประเด็นที่ต้องการจะสื่อสาร และนำเสนอออกมาในรูปแบบที่เป็นตัวของผู้เรียนเอง กิจกรรมละครสร้างสรรค์จะไม่อนุญาตให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนเข้ามาเป็นผู้ชมการแสดง ดังนั้นบรรยากาศในการจัดกิจกรรมจึงมีความอบอุ่นและปลอดภัย สอดคล้องกับ ภรณ์ คุรุรัตน์ (2526) ที่กล่าวว่า เปิดโอกาสให้เด็กระบายความรู้สึกและอารมณ์ในทางที่ถูกต้องเหมาะสมทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสอดคล้องกับ พรรัตน์ ดำรง (2550) ที่กล่าวไว้ว่า นักการศึกษาได้นำละครมาประยุกต์ใช้เป็นเทคนิคในการเรียนการสอนสำหรับเด็กเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนให้สนุกสนานเป็นกันเอง

ใกล้เคียงกับการเล่นมากที่สุด ทั้งนี้เพราะพยายามที่จะสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างใกล้เคียงกับวิถีธรรมชาติ การเล่นของเด็กและความเชื่อที่เด็กมีต่อสิ่งที่มีชีวิตขึ้นเป็นเงื่อนไขในการนำละครมาใช้ในการศึกษา เพราะเป็นวิถีทางธรรมชาติที่เด็ก ๆ พยายามเรียนรู้ปรับตัวและทำความเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว การเล่นมีประโยชน์แก่เด็ก เพราะเป็นปฏิริยาตอบโต้ที่เด็กมีต่อการใช้ชีวิต ทำให้เด็กได้เปิดเผยแสดงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ และแรงจูงใจในการทำสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้การเล่นยังแสดงให้เห็นถึงทัศนคติ ปฏิริยา ความสัมพันธ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเด็ก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ครูผู้สอนควรมีความรู้และทักษะด้านการละคร เช่น องค์ประกอบละคร การสร้างสรรค์บทละคร ทักษะการแสดง และการกำกับการแสดง เป็นต้น เพื่อให้สามารถเป็นที่ปรึกษาและสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินผลการแสดงละครสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 เทคนิคละครสร้างสรรค์เป็นการเรียนปนเล่นครูผู้สอนควรแสดงความจริงจังในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกจริงจังมุ่งมั่นตั้งใจในการทำกิจกรรม

7.2.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติงานให้เห็นเชิงประจักษ์ เป็นกิจกรรมกลุ่ม และมีการซ้อมการแสดงละคร ครูผู้สอนจึงควรมีเวลาให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในขั้นต่างๆ อย่างเต็มที่ ซึ่งอาจล่าช้ากว่ากำหนดการไปบ้าง

7.2.3 ครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ควรวางตัวในฐานะที่ปรึกษาในการจัดการแสดง ให้ผู้เรียนใช้ความคิดและจินตนาการได้อย่างอิสระ ดำเนินงานไปจนจบกระบวนการ โดยครูทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในประเด็นที่ผู้เรียนติดขัดเท่านั้น

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะการคิดเชิงเหตุผล เป็นต้น

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ในมิติอื่นๆ เช่น การมองคุณค่าเชิงบวกในตนเอง ความกล้าแสดงออก เป็นต้น ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์บูรณาการในสาระการเรียนรู้ต่างๆ และในระดับชั้นมัธยมศึกษา

8. บรรณานุกรม

จรรยา ชูสุวรรณ. (2559). **ประสิทธิผลละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**

ชมพูนุท ธนบดี และคณะ. (2548). **การใช้บทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).**

- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2539). **แฉวนวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์.(2547).**ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2550). **การละครสำหรับเยาวชน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2526). **ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก สื่อการแสดงกับการพัฒนาเด็ก**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ. (2554). **คู่มือครู ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ม.4 : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2540). **สุนทรียภาพแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ : ณ เพชร สำนักพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2558). **จากหลักสูตรแกนกลางสู่สูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2544). **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมชาติ.
- สิทธา พินิจภูวดล. (2515). **ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น.
- สุมลมาลย์ นิ่มเนติพันธ์ และสุนรตี นิ่มเนติพันธ์. (2558). **นาฏศิลป์ไทย ม.4**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ .
- อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรรค์. (2540). **การละครสำหรับครูประถม**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.